

TAEVAMINEMISPÜHA

Ülle Reimann

Kristuse taevaminemise püha ehk lihtsalt taevaminemispüha, rahvasuus ka suurt ristipäeva, peetakse 40 päeva pärast ülestõusmispüha, kuuenda ülestõusmisaja nädala neljapäeval. Seega on tegemist liikuva pühaga. Sel aastal langeb taevaminemispüha 13. maile. Tegemist on suure kirikupühaga, mis tänapäeval jäänud veidi tagaplaanile. EELK kirikuseadustiku järgi kuulub aga taevaminemispüha suurte kirikupühade hulka, mida tuleb pidada ettenähtud päeval. Võibolla mõjutab püha tähistamist see, et taevaminemispüha on alati neljapäeval ja tööpäev. Paljudes riikides (nt Saksamaal) on see riigipüha ning teenistusi viiakse läbi tihti vabas õhus, mäel, metsas, kirikuaias.

Taevaminemispüha on peetud kirikus dokumenteeritult alates 5. sajandist. 40 päeva jooksul pärast ülestõusmist ilmus Jeesus korduvalt oma jüngrite juurde ning õpetas neid. Sel päeval aga sai tema maa peal oleku aeg täis ja ta võeti ära taevasse. Arv 40 on üks täiuslikkust väljendavatest arvudest Piiblis ning tähendas millekski valmistumist ning puhastumist. Näiteks veeuputuse loos sadas vihma järjest 40 päeva, Iisraeli rännak kõrbes pärast lahkumist Egiptusest kestis 40 aastat, Jeesus paastus kõrbes 40 päeva. Kõigis usutunnistustes on taevaminemine ära märgitud kui väga oluline sündmus.

Taevaminemispüha on ühelt poolt osa Kristuse kannatamise, surma ja ülestõusmise müsteeriumist, mis saavutab haripunkti Püha Vaimu väljavalamisega nelipühäl 10 päeva pärast taevaminemispüha. Teiselt poolt on see päev ka omaette väärtuslik. Kreekakeelses idakirikus oli ja on üks taevaminemispüha nimetusi *episozomene*, „päästmine”. Seeläbi antakse mõista, et just oma taevaminemises, astumises jumalikkude kirkusesse, viis Kristus lõpule meie lunastamise patust ja surmast.

Läänekiriku, ajalooliselt ladinakeelse kristlaskonna tavapärase nimetus sellele päevale on *Ascensio*. See tähendab, et Kristuse taevaminek ei olnud Tema poolt lihtsalt passiivne sündmus. Tema minek Isa juurde on võimas väeavaldus, et ka need, kes Temasse usuvad, võiksid minna sama teed.

Jeesus läks ära Isa juurde, kuid see polnud kõige lõpp, vaid millegi täiesti uue algus – kiriku sünd. Jeesus läks Isa juurde selleks, et olla kõigile tõeliselt palju lähemal kui maa peal viibides, nii lähedal, kui vaid piiritu ja kõikvõimas Jumal olla saab.

Evangeeliumites ei ole palju taevaminemissündmusest kirjutatud. Pigem on tekstid seotud Jeesuse ilmumistega

jüngritele eri paigus ja olukordades ning temalt jüngritele jagatud viimaste õpetustega.

Sel aastal loeme taevaminemispühäl Luuka evangeeliumi:

„Aga Jeesus viis nad välja kuni Betaaniani ja, tõstes oma käed, õnnistas neid. Ja see sündis, et neid õnnistades lahkus Jeesus nende juurest ja võeti üles taevasse. Ja nemad kummardasid teda ja pöördusid suure rõõmuga tagasi Jeruusalemma ja olid alati pühakojas Jumalat tänades.“ Lk 24:50-53

Tavaliselt toob kellegi lahkumine siit maailmast endaga kaasa kurbust ja leina. Jüngrid olid aga rõõmsad ja

õnnelikud. Jeesuse ülendamisega said ülendatud kõik jüngrid ning temasse uskujad kõikidel aegadel. Kristlased on alati uskunud, et taevasse minnes avas Jeesus meile kõigile tee koju taevasse. Sellepärast on tuntud ka komme mälestada lahkunuid 40 päeva pärast surma, et anda nad lõplikult Jumala kätte, uskudes, et nad on taevasesse koju jõudnud. Kuna Jeesuse taevasse minemine oli võit surma üle, siis kuni tänapäevani on paljude kristlaste jaoks lahkumine siit maailmast võit ning kohale jõudmine taevasesse koju.

Eesti rahvakalendris tuntakse taevaminemispüha ristipäevana, ristineljapäevana alates 17. sajandist. Teadaolevalt oli

ristipäevi kokku neli, mis olid samuti liikuvad pühad ning algselt polnud ükski ristipäev tõenäoliselt ristiusuga seotud, vaid on selle päeva kombestikku ja tavasid arvestades vanemad. Ristineljapäev nihkub vastavalt ülestõusmispühale. Suure tõenäosusega on ristipäev nihutatud mingil ajal taevaminemispühaga samale päevale.

Ristineljapäeva on peetud väga pühaks päevaks. Sel päeval oli rangelt keelatud teha tööd, ka põllutööd, murda oksi, kitkuda rohtu, murda lilli või mingilgi muul moel elavale loodusele kahju tekitada. Sel päeval tuli suhtuda austusega maasse ja loodusesse. Paljud talutööd olid keelatud ning müra ei tohtinud teha. Kui hästi mõelda, siis lastele õpetati selle püha kombestikuga aukartust ja austust kogu loodu suhtes, kuna see üks päev oli teistsugune. Loodust tuli hoida.

Taevaminemispüha ja ristipüha koos kõnetavad meid iseäranis tänapäeval. Taevasesse kirkusesse ülendatud Jeesus on kogu loodu tõstnud koos endaga sellesse kirkusesse, kogu elus loodus on väärtuslik Jumala silmis. Seda enam peaksime hoidma kõike seda kui hinnalist Jumala loomingut.

John Singleton Copley "Taevaminemine" (1775)
Foto: en.wikipedia.org/wiki/
Ascension_of_Jesus